

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 6. An Ecclesiae vnitas vnum etiam visibile caput in terris requirat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

Ratio disci-
minis inter
Reipub. ciui-
lem & ecclies.

spiritualem potestatem, fuisse distinctam à plebe
communī, & ordine laicorum, quod in sequentibus
saepe latissime ostendamus. Ratio autem est, quia hæc
potestas, & ordo est supernaturalis, & ideo à Chri-
sto immediate manauit, in illis ergo reperitur, qui-
bus ex se illam concessit: legimus autem concessisse
Apostolis, & eorum successoribus, non autem com-
munitati. Atq; in hoc differt maxime Ecclesiastica
Respublica à Ciuili: nam licet vtraq; dimanet à Deo
tanquam ab vniuersalissima, & prima causa, attam-
en prior cum ipsis hominib; ex natura rei oritur,
& ab eis sua voluntate, & ratione geritur: hæc vero
immediate fluxit à Christo per potestatem illi datam
in cælo, & in terra. Et ideo modus huius Reipubl.
& distinctio membrorum eius, ab ipso immediate,
quoad ea quæ præcipua sunt, ortum habuit: pro-
pter quod in Trident. Sess. 6. cap. 21. Christus Domi-
nus merito appellatur, *Supremus Ecclesiæ conditor, legis-
lator, & gubernator.*

Altera de
fide.
Probatur
Scijs.

5. Dico secundo. In ordine perficientium, seu sa-
cerdotum varij etiam sunt gradus, & variz pote-
states in ecclesia, etiam ex Christi Domini institu-
tione. Est etiam conclusio hæc de fide certa, ex cita-
tis verbis Pauli ad Ephes. 4. & Act. 20. vers. 28. & 1.
Cor. 4. initio: Et hac ratione pastores, & episcopi
vocantur *ministri Christi*, id etiam patet ex ipsa eccle-
siæ traditione, Christus enim primos sacerdotes, &
episcopos ordinauit, Luc. 22. *Hoc facite in meam com-
memorationem.* Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in
cælo & in terra: euntes, &c.* Et Ioan. 20. *Accipite Spiritum
S. quorum remiseritis peccata, remittuntur, &c.* de quo in-
fra plura dicam. Non tamen definitio, An omnes A-
postolos Christus immediate ordinauerit episco-
pos, vel aliquos tantum, nam id sub opinione est,
quam infra disp. 10. sect. 1. à nu. 5. breuiter pertrin-
gemus: ipsi vero Apostoli plures, alios Episcopos
creauerunt, qui semper fuerunt tanquam Principes
ecclesiæ, & aliorum fidelium pastores, ipsiq; datur
potestas ordinandi Presbyteros, & regendi eccle-
siam, quæ omnia indicauit Paul. ad Tit. 1. *Huius gra-
tias* (inquit) *reliqui te Crete, &c. vt constituas per ciuitates
Presbyteros, &c.* Vnde etiam confirmatur, hanc iuris-
dictionem, & modum regiminis à Christo esse insti-
tutum, quia stabile in ecclesia permanfit: si autem
ex hominum esset institutione, facilius mutaretur:
vt in rebus alijs passim videmus. Ratio est, quia to-
ta hæc distinctio oritur ex diuersa potestate ordinis,
& iurisdictionis quæ per se potestatem ordinis sup-
ponit, & illis tantum competit, quibus vel ipse Chri-
stus eam immediate concessit, vel eorum successo-
ribus, qui à Christo mediate illam receperunt. Quæ
omnia aperte etiam confirmant, hanc potestatem
non esse in plebe, aut populo fidei, neq; ex Reipubl.
institutione manasse nec etiam Principibus sæcula-
ribus conuenire, quod in sequenti sect. latius con-
firmabo, & saepe in sequentibus idem occurret. Ex
professo tamen demonstranda est in materia de ordi-
ne. Vide Hofium in confessione Poloni. cap. 52. &
53. & 1. contra Brent. Ex historicis vide Euseb. lib. 3.
& Nicephor. lib. 2. Turrecrem. lib. 3. cap. 4.

Altera, ex
Dionys.

6. Dico tertio. Præter ordinem Sacerdotum, in
Christi Ecclesia est aliqua alia distinctio graduum, &
statuum eorum, qui ad æternam felicitatem ten-
dunt. Hæc est D. Dionysij supra, vbi tres gradus di-
stinguit eorum qui perficiuntur, scilicet catechumenor-
um, de quibus iam diximus sect. 1. à nu. 17. plebis
fidelium, & monachorum: Et quoad hos gradus, est
certa conclusio, nimirum duos esse ordines eorum,
qui post Baptismum receptum, ad beatitudinem
tendunt: vnum eorum, qui communi via manda-
torum incedunt: alterum eorum, qui perfectiorem
consiliorum obseruantiam profitentur, vt satis patet
tum ex illo loco Euangelij, *Serua mandata, & si vis
perfectus esse vale, & vende omnia quæ habes, & da & cæc.*
Matth. 19. tum ex perpetuo vsu, & traditione ecclæ,

fiæ. Refert Nicephor. lib. 2. cap. 16. ex Philone Iudæo
libro de vita Contemplatiua, vitam monasticam in
Ægypto à tempore S. Marci incepisse de quo etiam
lege Eusebium libro 3. cap. 37. Epiphanium hæresi
58. & 50. Ratio deniq; id ostendit, ordinarius enim
vitæ modus, & communitas ecclesiæ communem
etiam quandam viam mandatorum requirit, per-
fectio verò, & eximia sanctitas ecclesiæ, perfectio-
rem etiam statum consilijs, & complectitur, de quo
plura in materia propria, quæ est de statibus. Vide
Valdens. 2. doctr. fidei antiquæ cap. 12.

SECTIO VI.

An Ecclesia vnitas vnum etiam visibile caput
in terris requirat.

IN hac questione nihil de Petro, nihil de episcopo
Romano inquirimus, sequentem enim de eare in-
stituimus disputationem: sed in genere tantum, vt
cognoscatur vera ecclesia, & qualis sit eius vnitas,
explicandum est, quale sit ecclesiæ regimen: in qua
re hæretici semper contendunt, vt Agatho Papa in
epistola synodica notauit, monarchiam ecclesiæ e-
uerrere, vt gubernatore subleto atrocius atq; violentius cir-
canausfragia Ecclesiæ hostis grassetur, vt ait Cyprianus li-
bro primo, epistola tertia. Negant igitur instituisse
Christum, vt eius ecclesia in terris existens, vno re-
geretur capite: nam ipse solus est caput Ecclesiæ. ad E-
phesios primo, & supremus Rex à Deo constitutus su-
per Sion montem sanctum eius, Psal. secundo. Itaq; qui-
dam ex eis volunt ecclesiæ regimen esse democrati-
cum, id est, per populum exequendum. Alij volunt
esse Aristocraticum, id est, primatibus solum eccle-
siæ commissum, quos ipsi dicunt esse vel seniores,
vel Principes sæculares, vel eorum similes. Alij de-
niq; ecclesiæ regimen volunt esse mixtum ex demo-
cratia, & aristocratia, nihilq; habere monarchiz.
Quidam vero ex catholicis autumant ecclesiæ regi-
men esse quidem monarchicum, ita tamen, vt po-
testas regendi ecclesiam, non à Christo, sed ab ho-
minibus sit vni eorum collata: ad quem modum
Ioannes Huse, & Vicleiff. dixerunt Romanis Ponti-
ficibus datum fuisse ecclesiæ primatum ab Impera-
toribus Constantino, & Phoca: qui damnantur in
Concilio Constant. contra quos etiam infra agen-
dum: sic igitur nonnulli catholici asseruerunt mon-
archicum regimen ecclesiæ manasse ab ipsa eccle-
sia, quod sentit Gerson. Ocham, & alij existimantes
Concilium generale supra Papam esse, vt disp. 5. in
fine sect. 7. attigimus.

De hoc arg.
late Coc lib.
7 de Hierat.
eccles. Salm.
in Paul. lib. 2.
disp. 11.
Error hæret.
negans, &
varius.

Quorundam
etiam Catho-
licorum.

2. Dico ergo primò. Necessè est, esse in ecclesia v-
nam aliquam supremam potestatem, ad quam per-
tinet vniuersalis Christi ecclesiæ regimen. Conclu-
sio est de fide, quam vix vllus hæreticorum negat.
Notandum enim est, aliud esse dari in ecclesia pote-
statem supremam, quæ iurisdictionem habeat, &
vim directiuam, & coactiuam in vniuersam ecclesiam:
aliud vero hanc potestatem esse in vno homine aut
fortasse in multis: atq; controversia cum hæreticis,
potissimum versatur de hoc secundo puncto: nunc
vero solum affirmamus primum. In quo nota secun-
do, dupliciter posse intelligi in ecclesia vnam esse po-
testatem supremam, cuius est illam regere. Vno mo-
do vniuersè, & quasi in specie, potestatem illam in-
telligendo: vt si episcopalis muneris esse dicatur v-
niuersalem ecclesiam regere, ita tamen, vt nullus
sit in indiuiduo episcopus, neque episcoporum cætus,
qui ecclesiæ vniuersali præsit, sed vnusquisque epi-
scopus in sua ecclesia supremus sit pastor: hocque
modo inter omnes episcopos diuisum sit onus gu-
bernandi vniuersam ecclesiam, quod certe re-
gimen videtur optare in ecclesia omnes Schis-
matici, & præcipue hæretate in eo errauit Henri-
cus VIII. Anglorum Rex, qui non episcopis, sed
regibus

1. Afferit, de
fide.

Duplex mo-
dus supreme
potestatis, &
sule defens.
fid. lib. 3. c. 13.

regibus, eo quem diximus modo, commissam Ecclesiam vniuersam curam putauit, & ideo vnumquemque regem in suo regno Ecclesiam caput esse affirmavit: vbi duo inuoluuntur errores: Prior confundens potestatem Ecclesiasticam cum civili: posterior vnitatem Ecclesiam scindens, ut patebit. Alio ergo modo intelligendum est dari in terris vnam supremam potestatem, quae per se primo respiciat vniuersam Ecclesiam, ac possit habere actus, quibus illam obliget: hoc ergo sensu intelligitur conclusio, & est certa fides, quam ex proprijs principijs probabimus cum ostendemus in quo resideat haec potestas.

Probatur al-
sect. 1.

3. Nunc ratione tantum argumentor primo: quia sine hac suprema potestate, non posset seruari Ecclesiam vnitatem, quae est vnitatem corporis politici: unde sicut non potest intelligi vna res publica, absque vna suprema potestate civili, neque vnus exercitus absque vno Imperatore, ita neque Ecclesia perfecte vna, sine vna suprema spirituali potestate, quomodo arguit Hieronymus. epistola ad Rusticum monachum. *In omni (inquit) grandi exercitu vnus signum spectatur.*

Hæreticorum
effugium
obstruitur.

Occurrunt vero hæretici, habere Ecclesiam vnum supremum Principem, sed illum esse Christum: posuntque id vrgere, quoniam ante Christi aduentum Ecclesia erat vna, quamuis non esset in terris vna suprema potestas, quae toti Ecclesiae praeesset. At hoc aperte militat contra vnitatem, & dignitatem Ecclesiae, ut à Christo instituta est: olim etiam Ecclesia erat vna ob vnitatem fidei, ac finis, ad quem tendebat: non tamen erat vna res publica humana, quae in exteriori ritu sacramentorum, & sacrificiorum communicaret, & eisdem principalioribus legibus gubernaretur: Ecclesia autem nunc, à CHRISTI institutione habet hanc vnitatem, & credere tenetur multa supernaturalia mysteria, quae antiquiori Ecclesiae non fuerant reuelata, in quibus omnibus credendis eandem seruare debet fidei doctrinam: necesse est igitur, ut in terris habeat vnum aliquod caput, quo administraretur. Nam Christus Dominus in caelo existens eam solus inuisibiliter quidem regere posset, id vero non esset diuinæ providentiæ consentaneum, quae morales homines semper per alios similes, & humano modo gubernauit, ut experimento patet. Vnde Patres omnes exponentes id Ioannis decimo. *Fiet vnum ouile, & vnus pastor*, intelligunt de vno pastore in terris existente, qui visibiliter pascat, & regat. Nam pastor ille alius plane promittitur, siquidem ipse Christus iam tunc erat. Ita Augustinus, Chrysostomus, & Diuus Thomas, locum intelligunt, & Cyprianus etiam libro primo, epistola decima sexta. Confirmatur: nam intelligi, non potest vna domus, vel familia recte instituta absente Patre familiaris, nisi vnus aliquis dispensator fidelis loco illius substituatur, ut Petro dixit Christus Luc. duodecimo. *Quis putas est fidelis seruus, & prudens quem constituit Dominus super familiam suam? Quae verba ad hoc institutum ponderauit Chrysostomus. lib. 2. de sacerdotio circa principium.*

Confirm.

Probatur 2.

4. Secundo argumentor. Si in Ecclesia non est vna suprema potestas, quae toti praestet, & singulis episcopis sit superior: erit sane vnusquisque episcopus caput supremum in suo episcopatu, quod imprimis est contra perpetuam Ecclesiae traditionem, qua constat fuisse ordinem inter episcopos, Archiepiscopos, Primates, Patriarchas, ut patet ex Nicæno Concilio capite sexto, & ex Anacleto Papa epistola tertia. Deinde imperfectus, & inutilis esset ordo Hierarchicus Ecclesiae. Præterea quia iam sequeretur summa confusio in Ecclesia, quod ita ostenditur: nam si discordia sint, & sitis inter episcopos quis quæso iudex eas dirimet? Certe vel ad principes seculares recurrendum illis esset, quod alienum est à fidei veritate, & Ecclesiastica dignitate; vel oporteret bello, & pugna episcoporum iurgia dissolui, sicut inter reges contingit. Quod quàm sit contra Ecclesiasticam disci-

plinam per se satis constat. Deinde quis continebit in officio ipsos episcopos: nam si vnusquisque eorum supremus in terris est, à solo Christo poterit coerceri, quod est absurdissimum: magnis enim periculis esset tunc exposita Ecclesia: nam inter tot episcopos humanum est, esse aliquos dyabolos, & plures sine dubio essent, si nullum agnoscerent superiorem: hac certe de causa in singulis episcopatibus necessaria est potentia vna supra omnes presbyteros, & patros, ut nimirum illi in pace, & officio contineantur. Adde, non potuisse seruari aliàs fidei vnitatem, quia vnusquisque episcopus doceret pro libito, neque vnus se submitteret aliorum iudicio, si in eis non agnoscerent superiorem potestatem. Ex quo aperte sequuntur schismata, & varietas in doctrina: quare recte Chrysostomus homilia vltima ad Hebræos, *Malum est (inquit) vbi non est: iustitiam, & multarum cladum occasio, & confusio, & turbamurque principum.* Idem Gregorius lib. 4. epistola seu cap. 2. Cyprianus. Athanasius & alij infra citandi.

Probatur.

5. Tercio arguitur ex Ecclesiae propagatione, & conuersione infidelium: eam enim Christus Ecclesiam instituit, quae vniuersum mundum occuparet, & ideo apostolos in totum mundum misit, ut prædicarent *Euangelium omni creaturae*, quod cum per solos apostolos perfici non posset, oportuit permanere in Ecclesia potestatem aliquam, cui ex officio incumbat curare infidelium conuersionem, quod non nisi ad supremam quandam potestatem, cui tota Ecclesia commissam sit, pertinere villo modo potest: nam vnusquisque particularium episcoporum sua diocesi contentus est: & extra illam iurisdictionem non habet, neque illi ex officio incumbit prædicatores Euangelij ad externas gentes mittere. Vnde in sequentibus ostendemus, hanc curam semper fuisse in vno aliquo vniuersali Pastore Ecclesiae. Huc accedit, oportuisse saepe post tempora apostolorum, imo, & nunc interdum, esse necessarium novos episcopos condecere, quorum condecendi nullus priuatorum episcoporum habet auctoritatem. Idem argum. sumitur ex ipsorum episcopatum distinctione, quis enim vnusquisque suum terminum præscriberet, si non esset vna potestas? Simile argumentum est, si vnus episcopatus cum episcopo à fide deficiat, oportet enim præsto esse qui ex officio parte Ecclesiae collapsam restauret, quae rationes ferè desumi possunt ex D. Th. 4. contra Gent. cap. 76.

Disp. 10. sect. 2. num. 21.

6. Obijciens tamen. Clemens Papa libro 6. constit. apostolicarum cap. 14. & Eleutherius episcopus Galliae, docent episcopis esse commissam vniuersalem Ecclesiam: ergo vnusquisque sua pars concredita est. Respondent quidam totam Ecclesiam, ex charitate singulis episcopis esse commissam, quia vnusquisque tenetur totius Ecclesiae bonum, saltem ex charitate curare. Ita Turrianus libro 2. de Canonibus cap. nono, & 10. Respondeo tamen munus quidem regendi Ecclesiam esse commissum episcopis, non ideo tamen excludi vnum illorum caput, quod inter ipsos supremus etiam episcopus sit, ut in sequentibus ostendemus.

Obiectio.

Quorundam
solutio.

Aptior solutio.

8. Dico secundo. Potestas vniuersalis in totam Christi Ecclesiam per se non residet in tota aliqua hominum congregatione, aut multitudine, sed in vno tantum homine, quod est dicere, Ecclesiae regimen esse monarchicum. Conclusio est certa, & ut ego arbitror de fide, quàm in sequentibus, cum ad particularia descendemus ex proprijs principijs fidei commodius probabimus: quamuis non desint aliqua vnde in vniuersum hoc probari posset, non designando personas Petri, & successorum eius Ioannis 10. *Erit vnum ouile, & vnus pastor*, quod prædictum fuerat Ezech. 37. *Et pastor vnus erit omnium eorum*, Luca 12. *Marthæ 24. Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam?* Marth. 12. & 23. *Luc. 22. Qui maior est in vobis, fiat sicut minor.*

Affect. 2. de fide.

Probatur in-
terim autho-
ritate.

minor: indicat enim Christus, aliquem eorum esse ceteris præponendum, ex quo orta fuit contentio prælationis inter eos, vt Chrysost. & Hieron. aduertunt. Præterea in omnibus metaphoris, quibus ecclesie caput in Scriptura significatur, plane vnitas etiam capitis indicatur: dicitur enim *regnum, nauis, domus, corpus, exercitus ordinatus*. Nec satis respondet Christus esse eiusmodi caput: nam vt ostensum iam est, ipsa ecclesie institutio & vnitas ac ratio diuinæ prouidentie postulat, vt qui toti ecclesie præfatur, in terris sit, & visibiliter eam gubernet: quod non minuit Christi dignitatē, sed potius consona valde ipsius bonitati, quod excellentem potestatem suam cum hominibus communice: verum de principiis fidei, pro assertionē probanda proprie, vt dixi, infra plura adducemus.

8. Ratione iam argumentor primò, quia credendum est, ita Christum Dominū instituisse ecclesiam, quam summa charitate prosequeretur, vt optimo, & perfectissimo modo regeretur, est autē optimū regimen monarchicum teste Aristot. octauo Ethicorum capite decimo, tertio Politicor. cap. quinto. & 12. Metaph. in fin. ex Homero. Platone in Politicis. Plutarcho in Solone, quod etiam demonstrat Diuus Th. prima part. quæst. 103. artic. 3. Quia vnus regimē commodius est ad conferuandam inter eos, qui reguntur, concordiam, & pacem in qua maximum bonum totius corporis consistit, cuius signum (inquit) est, quia etiam cum potestas regendi in multis existit, oportet eos, vt bene regant, vnum aliquā ratione fieri: ergo quo maior fuerit in regē vnitas, eo erit vtilius, & commodius regimen ad pacem retinendam, huiusmodi autem perfecta vnitas solum reperitur in monarchia: ergo, &c. Quia ratione vsus fuerat olim Iustin. Martyr in orat. Parænetica, ad gentes satis ante medium. Confirmatur. Quia vbi vnus est, qui gubernat, est maior potentia, quia virtus vnita fortior euadit. Vnde ipse etiam Respublicæ, quæ democratiæ gubernantur, cum grandiora, & vrgentiora pericula occurrunt, vnum eligunt principem, vt commodius se tueantur, vt Romani eligebant dictatores, ex quo concluditur monarchicum regimē stabilis esse ac firmitus, tum quia potentius, tum quia regulariter non turbatur intrinsecus seditionibus, faciliusq; resistit externis hostibus, cum sibi consiliatum sit, & coniunctum. Vnde ex historiis constat monarchias ordinariē diuturniores fuisse, quam respublicas. Tandē id probari potest ex monarchia Dei, quam ex ratione commodioris regiminis, & prouidentie, probat Aristot. citato loco Metaph. Vbi concludit vnum debere esse totius mundi principem. Atq; eadem ratione ostendit Dei vnitatem Philo lib. de Monarchia. Iustin. lib. eiusdem tituli, Athanas. orat. contra Idola. Hieron. epist. ad Rusticum monachum. Habetur cap. In apibus d. 7. q. 1. Cyprian. tract. de idolorum vanitate. Vbi etiam ostendit animalia irrationalia monarchiam appetere. Ecclesiasticum ergo regimen ed erit perfectius, quod diuino similis.

9. Ad hanc secundā confirmationem, respondent hæretici longe dissimilem esse rationem hominum, & Dei, qui omnipotens est, ac summe bonus, & ubiq; præsens, & omnia pernoctans, quapropter facillime potest, vnus eum sit, vniuersa gubernare, secus vero de hominibus, quibus hæc omnes proprietates desunt. Vnde plura incommoda hæretici numerant, quæ in hoc regimine, si ad homines accommodetur, reperiuntur. Primum quia sicut facile est vnum solum gubernatorem imprudētem esse, aut prauum, aut curto ingenio, sic facili⁹ errare poterit aut ignorantia, aut malitia. Secundum. Vnus ita respicit bonā, & commodā propriā, & suorum, vt communia facile contemnat: vnde non rarō accidit, vt regnum in Tyrannidem declinet. Tertium cum vnum caput superiorem non agnoscat, à nullo corrigi potest, cumq;

Ad hanc secundā confirmationem, respondent hæretici longe dissimilem esse rationem hominum, & Dei, qui omnipotens est, ac summe bonus, & ubiq; præsens, & omnia pernoctans, quapropter facillime potest, vnus eum sit, vniuersa gubernare, secus vero de hominibus, quibus hæc omnes proprietates desunt. Vnde plura incommoda hæretici numerant, quæ in hoc regimine, si ad homines accommodetur, reperiuntur. Primum quia sicut facile est vnum solum gubernatorem imprudētem esse, aut prauum, aut curto ingenio, sic facili⁹ errare poterit aut ignorantia, aut malitia. Secundum. Vnus ita respicit bonā, & commodā propriā, & suorum, vt communia facile contemnat: vnde non rarō accidit, vt regnum in Tyrannidem declinet. Tertium cum vnum caput superiorem non agnoscat, à nullo corrigi potest, cumq;

labatur facile, eius regimen expositum est frequentibus periculis. Quartum cum homines appetant libertatem, & imperare potius quàm subdi: vni hominum semper subditos esse molestissimum, & humanæ inclinationi prorsus contrarium esse necesse est: Erit ergo tale regimen violentum, & præter hominum conditionem. Vnde fit quinto, vt vbi vnus est Princeps omnes illi inuideant: ex quo sequuntur seditiones, & schismata, quod in Ecclesia accidisse videmus, vbi quàm plurimæ hæreses, & perniciofa schismata, vel ex odio contra Vicarium Christi, vel ex inordinato appetitu illius excellētiæ pullularunt. Tandem hinc concludunt aduersarij, licet in aliquo minori regno monarchia probari possit, eam tamē in vniuersum orbē introducere, & absurdissimum esse & impossibile, quia fieri commodè non potest, vt vnus homo res totius orbis curet.

10. Respondetur primò, hinc recte cōcludi. Vnum principem per se, absq; peculiariissimo Dei auxilio, minime posse conuenienter vniuersam regere Ecclesiam, quod non solum de singulis hominibus, sed etiam de quacūq; hominum congregatione verissimum est. Secundo cum res humanæ non possint omnibus incommodis carere, illæ quæ ceteris paribus minora inroducunt, commodiores iudicandæ sunt. Multo autem plura visuntur incommoda in regimine plurium, quàm vnus: primum quia cum multi gubernant, vix consentiunt. Quod si plurium suffragijs munus alicui demādetur, alij fere semper commouētur. Secundum. Hinc existunt æmulationes, & inuidentiæ inter ipsa capita reip. & animorū diuisiones, quæ interitum toti corpori afferūt. Tertium. Si illa multitudo est popularis, nullum potest esse maius malum: quia inter eos pluresignari, ac stulti etiam, quàm sapientes inueniuntur. Vnde iam respubl. ab stultis, & prauis administrabitur, siquidem plurium suffragio res erunt definiendæ. Si aut multitudo sit optimatum, tot fere principes erunt reipub. quot optimates, si nullus eorum superiorem cognoscat præter conuētum omnium: cumq; vnusquisq; eorum quod suum est non minus quærat, quàm si esset vnus tantum, tale regimen, & in seditionem, & in multas tyrannides degenerat. Quartum, si facile est vnum hominem esse prauum aut ineptum, etiam non est difficile vnum inter multos electum reperiri bonum: difficile autem est in quauis multitudine non solum omnes, sed etiam plures bonos, esse sapientes, & ad regendum idoneos. Quintum non potest intelligi multorum regimē, quin saltem ad tēpus vnus, vel duo eligantur, qui præfint multitudini: aliās resuaret magna confusio, nec possent, vt oportet, conuenire ad regendam Rempubl. quorum debet fieri frequens mutatio, & successio, vt videmus accidisse olim in Republ. Romana, & similibus: hoc autem fieri non potest, sine incommodo Respublicæ. nam prius ij, qui regunt dignitate priuantur, quàm experimēto nouerint gubernare.

11. Tertio dicitur, illa incommoda, quæ ab hæreticis in Monarchia excogitātur, partim non esse vera: partim in Ecclesiastica Monarchia, vel non reperiri, vel certe esse multo minora. Prima pars liquet. Nam potius Monarchia est humanæ rationi maxime consentanea, etenim ipse homo vna ratione regi debet: in humano corpore, vnum caput habet principatum: in vna domo vnus requiritur paterfamilias, vt bene regatur: in quolibet humano munere, vel artis, vel scientiæ, vt ordinate fiat, vnus debet supremus præfici: in toto deniq; mundo ferè omnes congregationes hominum monarchicè reguntur. Et Chrysost. homil. 34. in 1. ad Corinth. ponderat Deum creasse tantum vnum Adam, & ex illo alios, vt Monarchiam commendaret. Et Iustin. in ipso principio suæ historiæ refert primum regimē in orbe fuisse Monarchicum, & per multos annos durasse, quod etiam Tertull. libro 3. de Legib. ac Salust. in

Præcluditur primo euasio prædicta.

Præcluditur secundo re-torquendo maiora incommoda.

incomod.

2.

3.

4.

5.

Præcluditur tertio occurrendo incommodis.

O Care-

Hac de re Li-
pius lib. 2.
Polit. c. 2.

Ostenſum ſu-
pra diſp. 5.
ſec. 2.

Caelim tradiderunt. Secunda quoque declaratur: nam Ecclesiastica Monarchia non humana solum virtute, sed diuina præcipue nititur, unde quamuis Pastor esse possit imprudens, & prauus, ita tamen, ut ostendimus, ab Spiritu S. regitur, ut in præcipuis rebus, quæ videl. ad fidem, & mores spectant, non permittatur errare: Deinde ut Leo Papa epist. 4. docet non solus Pontifex Vniuersam Ecclesiam gubernat, sed cooperatores habet episcopos: & hi parochos, quibus non ut mercenarijs, sed ut vicarijs, & proprijs pastoribus, ex officio incumbit providere gregi: Pontificis verò supremi est super pastores omnes vigilare, atque vniuersam Ecclesiam, quoad ea præcipue, quæ ad commune bonum spectant. Atque ita fit, ut totius Ecclesiæ regenda pondus, & in plures sit convenientissime distributum, & vni commissum sapientissimè. Quia quamuis contendamus Monarchiam esse optimam, non tamen negamus inter homines, propter eorum imbecillitatem, necesse esse, supremum Monarcham subordinatis sibi potestatibus adiuvare, atque adeo Monarchiam quodammodo per democratiam temperari: illud tandem incommodum perpetuæ subiectionis in hoc regimine ferè nullum est, tum quia Ecclesia non vni hominum per se, sed ut Vicario Christi subijcitur, cuius iugum est suauis, cui seruire regnare est, tum etiam quia cum Pontifici, non naturali regimine, sed electione succedatur quilibet de Ecclesia si probus sit, & eligi potest, quod non nihil leuat, si quod est grauius aliquidque appetitui naturæ in dominando permittendum est.

Accedit a. ratio principa-
lis ecclesiæ
principatum
non esse ad-
equatè in
quolibet
multis.

12. Secundo principaliter probatur conclusio ex re ipsa, & regimine Ecclesiæ ut nunc procedit, euidenter ostendendo fieri non posse, ut hæc potestas vniuersalis competat multis: Nam vel ita multis competit, ut per illos immediate exerceatur, vel ita ut illi vnum eligant, cui talem conferant potestatem. Primum duobus adhuc modis potest intelligi: vnus est, ut hæc potentia vniuersalis ita sit in omnibus, ut sit etiam in singulis tota. Et hoc planè falsum est primo. Quia nullus vnquam fuit in ecclesia episcopus præter Romanum, de quo infra dicemus, cui vel apparenter, vel etiam arroganter, talis fuerit vnquam attributa potestas, & quæ ratione alteri tribueretur, eadem omnibus, vel certè multis, vel saltem quatuor primis Patriarchis, qui semper in ecclesia præcipue, habiti sunt dignitatis, esset tribuenda, quod planè falsum esse, & per se constat, atque etiam ostendimus. Secundo si huiusmodi essent plura capita, summa esset consulto, ac potius caput nullum: unde recte Athanasius orat. 9. contra idola, sicut multitudo Deorum, nullitas est Deorum, ita necesse est multitudinem principum id efficere, ut nullus Princeps esse videatur. Chrysost. etiam homil. vltima ad Hebræos. Malum est (inquit) rectorem non habere, & argumentum multarum calamitatum, & principum perturbationis, & confusionis, &c. Denique sicut monstrum esset corpus habens duo capita: sic & regnum duobus regibus subditum.

Nec etiā in-
adquātè.

12. Alter modus est, si potestas illa sit in tota aliqua congregatione: ita ut tota ipsa congregatio singulis partibus eius, v.g. Episcopis, & vniuersæ ecclesiæ superior sit: in nullo autem episcoporum per se talis potestas resideat. Hic ergo modus improbat etiam primo: quia si sola congregatio aliqua potestatem haberet in vniuersam Ecclesiam, & in singulos episcopos, solum posset talis potestas exerceri quando congregatio coacta esset, atque adeo quando Concilium in Ecclesia non celebraretur nullo modo dari posset exercitium illius potestatis, ex quo iam sequerentur incommoda in prima conclusione deducta: quis enim curaret tunc, quæ per se primo referuntur ad bonum totius Ecclesiæ? quis conderet leges pro diuersitate temporum vniuersæ Ecclesiæ necessarias? ad quæ pertinebit studium propagandi

fidem? Denique per se satis magnum incommodum est nihil posse in vniuersa Ecclesia statui, aut dispensari, aut modo alio ordinari, nisi tempore congregati Concilij. Secundo improbat etiam secundus modus: interrogo enim, quænam sit multitudo illa, in qua hæc potestas existat? aut est omnium fidelium congregatio, ut quidam hæretici ineptissime dixerunt: tum quia supra iam ostendi, in Ecclesia oues à pastoribus esse distinctas: tum quia regimen esset democraticum, atque adeo omnium pessimum, ut Aristot. ait 8 Ethic. c. 16. Vultus enim non merita virtutis expendit: non publica utilitatis impedimenta rimatur, ut Ambr. scribit; Examer. c. 21. & ut inquit Chrysostomus in Ioan. post med. & Hieron. Matthæi 23. in fin. populus instabilis est atque inconstans, ideoque illius regimen eiusdem modi esse necesse est. Tandem impossibile esset talem multitudinem vnquam congregari ad aliquid ordinandum, de quo plura diſp. n. agendo de Concilijs. Aut illa multitudo est aliquorum principum Ecclesiæ, quicumque illi sint, & hæc si superiorem non habet, à quo congregabitur? cum tamen non nisi congregata possit quidquam efficere. Quis præcipiet singulis episcopis, ut tali tempore, & tali loco conueniant? Certe si expectandus esset mutus omnium consensus nunquam conuenirent. Sed & post conuentum, quis posset seruare ordo, si omnes essent æquales? quis tumultus, & seditiones compelleret, si nullum esset caput? contingere etiam facie posset, ut membra, vel personæ illius congregationis in duas æqualis numeri partes diuiderentur, ac sibi aequalesarentur: in qua ergo earum erit auctoritas, & potestas? similitudine, si successus fuerint huiusmodi Concilia, illud vtrique maioris esset auctoritatis, & potestatis, in quo plures conuenirent: ergo Ariminenſe Concilium præferendum esset Nicæno, quia in illo 600. fuerunt episcopi, in hoc 318. vltatius in citato loco de Concilijs constabit.

13. Tertius igitur modus dicendi est, potestatem de qua agimus esse in multis: et recte vero per vnum, cui multitudo illam contulit. Ar hoc modo habemus primo ecclesiæ regimen esse monarchicum, daretque vniuersalem pastorem vnum: quæstionemque superesse tantum de origine potestatis. Secundo constat Ecclesiam per quamlibet congregationem minimè posse conferre potestatem, quam non habet, quam cerè in presenti non habere constat, quia nec naturalis est, nec Christus vnquam eam illi concessit, sed singulari tantum personæ, & successoribus eius, ut diſp. sequenti ostendam. Tertio, neque legimus, neque vnquam auditum est Ecclesiam conuenisse, & potestatem, quam in se habebat, in vnum caput transulisse, siquidem neque tempore apostolorum, neque in generali aliquo Concilio postea congregato, id factum esse fingi potest. Ex quo aperte concluditur, si pastor est in Ecclesia, ut verè est, illum non ab hominibus, sed diuina traditione esse introductum. Quarto. Si Ecclesia contulit hanc potestatem, ac sibi elegit hunc regiminis modum, posset, si expedire iudicaret, illum mutare, conſequens est hæreticum, & contra perpetuum morè, & communem Ecclesiæ sensum. Quod si dicatur id non posse Christo ipso disponente, ut modus hic regiminis perseveraret in Ecclesia. Iam hinc quinto arguo, supremum pastorem ecclesiæ, esse ex Christi institutione ab illoque habere potestatem immediate, quāvis ab ipsa ecclesia eligatur, & quasi præſentetur, ut in seq. diſp. explicabo. Tandem supra ostensum est Christum Dñm instituisse Hierarchicum ordinem ecclesiæ, perfectio aut huius Hierarchiæ requirit, ut ad vnum vsque supremum caput totus ordo reuocetur, quæ admodum supra ostendi: ita ergo fuit à Christo institutus: incredibile namque est, instituisse, ut in ecclesia essent presbyteri, & episcopi, supremum autem pastorem omnium, à quo ceteri omnes dependent necessario.

Tertius mo-
dus qui effe-
retur exclu-
ditur.

15. Ter-

Accedit t.
mo ad ex-
emplis.

Obiiciunt
heretici,
Prima con-
firmatur.

Respondetur
ad 1.

15. Tertio principaliter arguitur exemplis, & pri-
mum quidem sumi posset à naturalibus, & corpora-
libus rebus, vt supra in num. 3. indicatum est, ex Hieron. & alijs Patribus: in angelorum etiam ecclesia
semper extitit, post Deum, vnus supremus Princeps,
& velut caput exterorum: in ecclesia deinde trium-
phante, quæ ex hominibus, & angelis constat, vnum
est caput Christus, quo exemplo vtitur Gregor. lib.
4. epistola 13. & Bernard. 3. de consideratione. ecclesia
vero militans debet esse triumphantis similis. Vnde
Ignat. epistola ad Smyrnenfes, ait *Episcopum in Eccle-
sia gerere imaginem Christi in celo*: Præterea in veteri
lege vnus Summus Pontifex est à Deo institutus,
qui Synagoga in spiritualibus præfesset, vt patet
Exodi decimo octauo. & Numerorum 17. quo et-
iam argumento vtitur Innocentius Tertius in cap.
per venerabilem qui filij sint legitimi, & Bernardus li-
bro secundo de consideratione: cum enim ecclesia
illa fuerit figura nostræ, ac minus perfecta, non est
credibile eius regimen esse perfectiori modo à Deo
institutum. Hinc Patres docent, sicut sacrificium ac
ministri legis veteris significabant sacrificium no-
uæ, eiusq; sacerdotes: ita supremum synagoga Pon-
tificem significasse non solum Christum, vt volunt
heretici, sed etiam Vicarium eius, qui cum ipso
Christi personam gerat, eisdem signis significari po-
tuit. Vide Cyprianum lib. primo, epistola septima.
Gregorium in pastoralis parte secunda, capit. quarto.
Augustinum in simili, 20. lib. contra Faustum cap. 18.
Aliud exemplum sumitur ex huius ecclesiæ initij,
cum ab ipso Christo Domino regeretur, tunc enim
sine dubio, eius regimen monarchicum fuit, cum
ergo semper eadem ecclesia perseueret, eadem for-
mam regiminis retinere debet, alias neq; perfecta
vnitas seruaretur iuxta Aristotelem 3. Politicorum
cap. secundo. neq; ecclesia præfens ex Christi institu-
tione imitaretur perfectionem illius ecclesiæ, quam
ipse cõdidit, quod est absurdissimum. Notari etiam
potest, statim post Christi ascensionem, ecclesiam
totam ab homine vno fuisse gubernatam, vt osten-
demus dispart. sequenti. Notari quoq; quod Leo Pa-
pa sermone primo de Petro & Paulo, & Euseb. ter-
tio de demonstrat. Euangel. cap. 9. attigerunt, pro-
uidisse Deum, vt in principio nascentis ecclesiæ, to-
tus serè orbis sub vno principe gubernaretur, vt vna
eius ecclesia in totum orbem facilius introduceretur.

16. Contra hanc veritatem obijciunt Lutherani
Paulum 1. Cor. 12. & ad Ephes. 4. vbi Hierarchiam
ecclesiasticam describens, ac pastores, & Doctores
numerans, non meminit vnus capit. Confirmatur
Lucæ 22. *Reges gentium dominantur eorum, vos au-
tem non sic*. Secundo, quia tale caput neq; est necessa-
rium, cum iam habeamus Christum in celis: neq;
conueniens, quia non potest orbis ab vno homine
commodè gubernari. Tertio. Ecclesia ante Christi
aduentum vna erat, nec tamen vnum habebat ca-
put vniuersale, cum tamē ecclesia debebat semper si-
bi similis esse. Quarto. Nō est in vniuerso orbē vnus
supremus Princeps in tēporalibus: ergo neq; in spi-
ritualibus. Quinto. Cyprian. videtur episcopos om-
nes supremos facere neq; habere in terris iudiciū,
sed eorū delicta Dei iudicio referuari quæ admodum
in sententijs concilij Carthag. apud ipsum Cyprian.
legimus. Sexto. Hieron. ad Tit. 1. docet, ecclesias olim
consilio presbyterorum regi consuevisse: postea ve-
ro, quia vnus dicebat, *Ego sum Pauli, ego Apollo*, consti-
tutum fuisse, vt vnus cæteris eminere: non ergo à
principio extitit spiritualis monarchia.

17. Ad primum respondetur: non oportuisse
Paulum numerare singulas ecclesiæ dignitates in in-
diuiduo sed veluti in specie. Quare cum primo loco
apostolos numerat, illum comprehendit, qui apo-
stolicam dignitatem, atq; adeo vniuersalem pote-
statem retinet: quem certe vult Paulus ad ecclesiæ
institutionem, & debitum ordinem esse necessariū,
Suarez de Fide.

itaq; comprehendit Summum Pontificē, qui verē,
& propriē successor est apostolorum: similiter cum
pastorum meminit, Summum Pontificem plane in-
cludit, qui supremus est ecclesiæ pastor. ita Bernard.
libro tertio de considerat. Ad confirmationem. Nō
negat Christus aliquem in ecclesia fore maiorem,
& superiorem cæteris: imo id aperte affirmat di-
cens, *qui maior est in vobis, fiat sicut minor*: modum igitur
gubernandi docet: nimirum, vt sit absq; fastu,
& appetitu dominandi: quod clarissime constat ex
contextu: se ipsum enim constituit exemplum, qui
sine controuersia omnibus præerat. Ad secundum:
illo argumēto, si quid valet, probaretur non esse et-
iam necessarios in ecclesia episcopos, quia Christus
est *Episcopus animarum nostrarum*, 1. Pet. 2. Eteadē ra-
tione neq; Doctores, neq; Apostolos, neq; sacerdo-
tes, quia hæc omnia in Christum conueniunt. Est
ergo Christus caput ecclesiæ præcipuū inuisibiliter
influens in illam, præter quod requiritur visibile
aliud caput, quod vices illius gerat, licet absente rege,
oportet aliquē pro rege esse, vt supra etiam dictum
est. Quomodo autem hoc præterea sit conueniens,
iam in prima ratione declarauimus: quin etiam o-
stendimus, impossibile esse, vniuersalem ecclesiam
alio modo gubernari, si secludamus miracula, & or-
dinariam Dei providētiā attendamus. Ad tertium
supra iam negata est consequentia, & ratio differē-
tiæ assignata: ecclesia autem præfens accommoda-
ri debet antiquæ, in his quæ perfectionis sunt, non
autem in imperfectionibus, quippe quæ multo per-
fectior est, & magis vna. Inde autem potest nonnul-
la similitudo seruari, quia etiam olim in singulis fa-
milijs, & quasi partialib. ecclesijs, in quibus erat idē
ritus colēdi Deū, vnus exabat supremus sacerdos,
& caput in spiritualibus, vt de Melchisedec in suo re-
gno, Gen. 14. insinuat, & idem creditur de Ada-
mo, Noë, Abraham, Isaac, & Jacob. Hieron. quoq;
libro de traditionibus hebraicis super Gen. refert,
ius supremi Sacerdotij pertinuisse tunc ad primo-
genitos. Ad quartum primo dicitur, non esse simile
de temporalis dominio, nam quia quodammodo
naturale est, ab ipsis hominibus erigi, & constitui
facile potest. Vnde quantumvis Deus sua providentia
regna dirigat, & gubernet: non tamen voluit domi-
natum terræ vni tribuere, sed id libertati hominum
relinquere. Quare nullo vnquam tēpore, totus or-
bis sub vno Principe vixit, quia neq; vniuersi homi-
nes voluntariē se illis subiecerunt, neq; vnus potuit
totum orbē inuitum subdere: Secus vero est de po-
testate spirituali, ac supernaturali, quæ à Christo
manauit, & vni concedi potuit, sicque successiue
coferuari, vt dicemus. Secundo dicitur non potuisse
totum orbem habere rationem vnus Regni, vel v-
nius Reipublicæ temporalis: oportuisse autem in
ecclesia esse vnam, & eandem fidem, eadem sacra-
menta, & easdem præcipuas leges semper retineri:
quod fieri recte non potuit absq; vno capite. Deniq;
non admodum expediret vnica potestas in Regno
temporali, posita hominum malitiā, & appetitu
dominandi: constituent enim ac reguntur tempora-
lia regna coactione potius, & potentia seruoq; ti-
more, quàm fide supernaturali, & amore, filiorum,
& ideo vix posset vniuersus orbis commodè subesse
vni Principi: Ecclesiæ autem vnitas, fide potissi-
mum tuenda est, & conseruanda, qua certe facit om-
nes fideles vni capiti facile obediētes. Quare nul-
la est in proposito allata similitudo. Ad quintū dic-
Cyprianum loqui, non generatim de omnibus epi-
scopis, sed de ijs, qui in concilio Carthaginensi ade-
rant, quod verò ait defectus episcoporum esse diui-
no iudicio referandos, intelligit quoad plurima
occulta, quæq; regulariter non possunt ad vnum,
quem in terra habent, supremum iudicem deferri,
& ab inferioribus non decet indicari, quod aut epi-
scopi superiorem habeant in terris, aliàs sæpè docet
Cyprian.

Ad confirm.

Ad 2.

Ad 3.

Ad 4.

Ad 5.

Cyprianus, vt libro 3. epistola 17. Vide Augustinum 3. de Baptismo cap. 3. vbi dictum Cypriani locum interpretatur. Ad sextum, primo dicitur Hieronymum non loqui ibi de tota ecclesia, sed fortasse de episcopis particularium ecclesiarum, quorum dignitatem super alios presbyteros indicat non diuini, sed humano iure institutam, quamuis eam institutionem à tempore apostolorum incepisse non neget, vt patet ex eod. ad Euagrium. Hæc verò sententia Hieron. alio loco expendenda est, namq. ad præsens nihil spectat cum non neget vnum vniuersalis ecclesiæ caput, imò alijs locis apertissime illud agnoscit, vt suo loco videbimus. Ad alterum testimonium respondetur Hieronymum velle episcopos esse pares quoad potestatem, & dignitatem ordinis, non iurisdictionis. Alias difficultates hæc occurrentes in sequenti disputatione enodabo.

SECTIO VII.

An Ecclesia Sancta, Apostolica, & Catholica sit?

De Ecclesiæ notis Salm. in Paul. à disput. 4. Bellar. lib. 4. de notis ecclesiæ Valent. soto lib. 6. fuz Anal. Hosius de confels. Polon. à c. 21. Affert 1. Probatur auctoritas.

Prima causa vnde ecclesia sancta vocatur.

Quatuor præcipue proprietates in Symbolo tribuuntur ecclesiæ: scil. esse vnam, & tres alias, quas in titulo numeravi. Vnitatem hætenus explicui sequitur, vt ceteras, quæ clariore sunt breuiter expediam. Dico ergo primo conuenienter ecclesiam nominari Sanctam. Conclusio est de fide ex symbolo, colligiturq. ex omnibus locis Scripturæ, in quibus ecclesia dicitur, *Columba, sponsa, amica, regina, domus Dei, regnum celorum*: his enim omnibus metaphoris sanctitas ecclesiæ significatur. Vnde Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea*. Ad Ephes. 5. vt exhiberet sibi Ecclesiam non habentem maculam, neq. rugam, quod heri per lauacrum regenerationis dicitur ad Tit. 3. de qua ecclesiæ sanctitate bene Augustin. lib. de perfectione iustitiæ, & Fabian. Papa epist. 3. ad Hilar. Sixtus 3. epist. decretal. cap. 5. Hieron. ad Ephes. 5.

2. Recipit autem hanc denominationem ecclesia primum à priori parte: semper enim in ea plurimi sunt iusti: & quamuis numero pauciores, quam peccatores, attamen, quia coram Deo maiores æstimationis est vnus iustus, quam peccatores multi, ideo ab eis potest denominari: præcipue, cum sanctitas iustorum sit ex intentione, & instituto ecclesiæ cui contraria est malitia. Vnde secundo dicitur Sancta ex fine, & medijs, legibus, sacrificijs, sacramentis, atq. adeo ex toto vniuersali cultu Dei, cui tota est dedicata. Vide August. 3. de doctrina Christi. cap. 32. Tertio (inquit Hosius lib. de fide cap. 21.) dicitur Sancta, id est sancta, munita, & firma: est siquidem supra Petram fundata: *Nec porte inferi praualebunt aduersus eam*. Matth. 16. Vnde Chrysost. hom. de expulsiōe sua, to. 5. affirmat ecclesiam firmiorem esse terra, & celo, in quo fixas habet radices faciliusq. solem extingui, quam ecclesiam obscurari. Vnde Apocalyp. 21. Ecclesiæ Sol, Christus ipse appellatur. 4. Quarto. Posset ecclesia denominari Sancta à suo capite, quod est Christus non sola extrinseca denominatione, sed quia eius merita per intrinsecam sanctitatem participat: & ad eundem modum dicitur Sancta ab Scriptura, quæ à D. Th. appellatur, Ecclesia cor, eam viuificans, & sanctificans. Tandem dici potest ecclesia Sancta, quia extra eam nulla est sanctitas, & in ea, à quocumq. illam quærente, inuenitur: Quia quidem ratione ad hanc proprietatem altera reuocatur, extra Ecclesiam, scil. non esse salutem, quod in arca Noe significatum fuisse dicitur 1. Pet. 3. qua de causa Augustin. ait, libro de symbolo cap. 10. *Non potest in celo habere patrem qui nolit in terra Ecclesiam habere matrem*: ad hanc similiter ecclesiæ sanctitatem spectat, esse rectissime ordinatam, & institutam quod à sapientissimo auctore CHRISTO creata sit, ideoq. in Scriptura comparatur exercitui, regno, horto, corpori, & alijs rebus, quæ hancquam videmus ec-

clesiæ pulchritudinem indicant. Consule Turrett. lib. 1. cap. 21.

3. Obijcies verò contra hanc proprietatem, bonum ex integra causa: sed in ecclesia non est integra sanctitas: ergo sancta dici nequit simpliciter. Respōdetur quāuis non in omnibus membris ecclesiæ sit sanctitas, attamen propter alias adductas rationes simpliciter, & vere nominari sanctam, præcipue quia sæpe totum denominatur à forma, quæ residet tantum in quibusdam partibus, est autem in multis ecclesiæ membris integra sanctitas: atq. hoc præcipue verum est, cū ratio totius per se saluari potest in solis partibus dictam formam habentibus, vt in posito casu si solum daretur in ecclesia illa membra, quæ sunt vere sancta, & iusta: vere, & absolute in illis saluaretur ecclesia, ac sancta esset. Consortium igitur peccatorum hominum non impedit denominationem, quæ huic congregationi per se debetur.

4. Sed quæret aliquis, an sit de ratione Ecclesiæ habere sanctitatis proprietatem, hoc sensu, vt ne esset omnino sit esse semper in Ecclesia aliqua membra, in quibus sit vera sanctitas, & charitas. Respondet, dictam proprietatem non pertinere ad primariam, & essentialem rationem Ecclesiæ, vt sic: ostensum est enim supra sect. 1. fidem esse sufficientem ad vnienda Ecclesiæ membra: nihilominus, si de Ecclesia, vt à Christo instituta est, loquamur, certum omnino videtur, neque fuisse, neq. fore vnquam tēpus in quo non existeret vera sanctitas in corpore ecclesiæ, atque adeo in aliquibus eius membris: quamuis non sit necessarium esse in his, vel illis determinatæ sumptis, ita interpretantur omnes. Imo, & tota ecclesia ita intelligit illos articulos symboli. *Credo sanctam Ecclesiam, & communionem sanctorum*, colligiturque ex locis Scripturæ, in quib. promittitur Ecclesiæ Christum, & Spiritum S. perpetuo habitaturos in illa, quæ supra in sect. 3. agentes de perpetuitate Ecclesiæ, adduximus, id etiam constat ex efficacia Sacramentorum, quorum verus vltus non potest in vera Christi Ecclesia deficere, vnde fit, vt necessario aliqui saltem infantes baptizati semper sint sancti, & idem credo certissime de plurimis adultis: si vero loqueremur de Ecclesia, ante Christi aduentum, præcipue de initio illius cum scil. ecclesia duobus tribusue constabat fidelibus, non est necessarium credere in nullo instanti, vel tēpore ecclesiam caruisse gratia, saltem immediate post peccatum ptimorum parentum: de ceteris vero temporibus nihil est omnino certum: quamuis verius certe videatur, nunquam ecclesiam postquam in multis propagari cepit omnino fuisse vacuum charitate, quod ex discursu facto de fide in citata sect. 3. constare potest.

1. Dico secundo ecclesiam Christi verissime dici, & esse Catholicam. Est de fide ex symbolo Apostolorum, & Nicæno ac per se satis patet, nam esse Catholicam idem est ac esse vniuersalem: Est autem ecclesia vniuersalis primo quoad locum, quia toto orbe diffunditur, vt Augustinus inquit epistola 170. & serm. 131. & 151. de tempore: & 2. cont. Petilian. cap. 38. & sæpe alias, & patet ex illo Matth. ultimo. *Euntes in mundum vniuersum*, & Psalm. 18. *In omniem terram exiit sonus*, & c. 48. *A sola ortu vsque ad occasum*, & c. 71. *Dominabitur à mari vsque ad mare*. Neque vero oportet in ea esse ecclesiam vniuersalem loco, vt iam totum orbem occupauerit: satis est enim fere in totum orbem fuisse introductam: & nullam esse regionem, cuius non aliqua pars, ecclesiæ partem contineat: item, quia de se ita tendit ad vniuersum orbem occupandum, vt ratio ipsa suadeat aliquando fore, vt totum occupet. Vide Augustinum epist. 50. vbi rem hanc apte explicat, Dried. libro 4. de dogmat. capit. secundo, parte secunda. Ab alijs præterea consideratur ecclesia vniuersalis quoad locum, quia in terra militans, in parte inferni purgans, in Cælo est triumphans. Secundo vniuersalis dicitur quoad personas, quia omnes

Obijctio 3. tra prædicta cuiusque solutio.

Oportet ne semper esse in Ecclesia iustos.

Affert 2. de qua lib. 1. de sensu. fid. à cap. 1. Causa cur ecclesia dicatur catholica.